

Президентіві України

Володимиру ЗЕЛЕНСЬКОМУ

Вих. № С 01-269/568 від 23.11.2021 року

***Відкрите звернення голів районних рад України
стосовно проблемних питань діяльності районних рад***

Шановний пане Президенте,

Закриття та ліквідація соціальних закладів, зменшення надання послуг, розбалансування публічної влади й тисячі безробітних – реальність до якої прийшла Україна завдяки штучному відстороненню районних рад від їхніх природніх повноважень як представницьких органів. І усе це трапилося завдяки, здавалося б, успішній реформі децентралізації.

Зазначені наслідки є критичними й процеси набирають обертів.

Щоб зрозуміти проблему, треба розглянути її й виявити причинно-наслідкові зв'язки.

Реформа децентралізації офіційно стартувала 1 квітня 2014 року, зі схваленням урядової Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Результат реформи мав увінчатися наближенням послуг до людей та посиленням демократії через місцеві виборні органи, а саме ради громад, районні та обласні ради. Згадана Концепція мала стати дорожньою картою, а механізмами її реалізації – зміни до Конституції та підготовка відповідних законів.

Реформа кволо, втім крокувала.

У 2019 році, шановний пане Президенте, з Вашим обранням, українське місцеве самоврядування отримало новий шанс на успішне завершення децентралізації. Сигналом стало внесення Вами до Парламенту Законопроекту Про внесення змін до Конституції в частині децентралізації влади, хоч згодом він був відкликаний.

Усі Ваші заяви та конкретні кроки й насправді демонстрували і демонструють готовність якісно завершити реформу. Однак, вочевидь, не всі урядовці та парламентарії розділяють Вашу думку, чи показують, що її розділяють, а насправді роблять по своєму, дискредитуючи колись успішну реформу.

Тож перші негативні сигнали почались ще на початку 2020 року, за декілька місяців до переформатування районів з кількості 490 до 136.

Як і сьогодні, на той час головним координатором реформи децентралізації було Міністерство розвитку громад та територій України. Як і сьогодні, на той час відповідальним за децентралізацію заступником

Міністра був В'ячеслав Негода. Посадовець тоді публічно заявляв, що самоврядних функцій на районному рівні не залишиться. Він, не зважаючи на думку експертів, науковців й профільної Асоціації, запевняв, що райони необхідні виключно для організації державної влади, а всі самоврядні функції перейдуть громадам.

А як тоді бути з Концепцією, що передбачала районні ради та їх виконавчі комітети? А як бути з демократією, що передбачає організацію представницької влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою? Вочевидь, посадовець такого запитання не ставив, чи не хотів ставити...Вочевидь, правильно, коли розвитком районної лікарні, що обслуговує сотні тисяч людей, будуть займатися представники цих людей у районі, розуміючи потреби жителів усієї території, надаючи оптимальну послугу.

У той же час, лунала позиція й Віталія Безгіна, Народного депутата України, члена профільного парламентського Комітету, у якій він заявляв, що районних рад взагалі не потрібно. Хіба позиція Народного депутата не йде в розріз заявам Президента України? І ця позиція до сих пір в непристойному, принизливому тоні лунає в публічному просторі.

У серпні місяці того ж 2020 року ЦВК ухвалює Постанову Про призначення виборів до районних рад нових укрупнених районів.

Тобто доля конституційного органу, здавалося б вирішена.

Але 17 вересня 2020 року Верховна Рада України ухвалює Закон 907-ІХ яким вносить зміни до Бюджетного кодексу. Ці зміни виключили районні бюджети із механізму горизонтального вирівнювання й виключили із числа «отримувачів» освітньої та медичної субвенції й субвенцій на виконання інвестиційних проектів й не тільки. Висновок Головного науково-експертного управління розкритикує цей Закон, зокрема, оскільки повноваження районних рад – залишаються без фінансування.

17 листопада 2020 року ухвалюється Закон 1009-ІХ. Цей Закон, по суті, виключає можливість районних рад задовольняти спільні інтереси громад. Висновок Головного науково-експертного управління стосовно Законопроекту знов таки був негативний.

Мінрегіоном як перший, так і другий Закон в частині звуження прав районних рад був підтриманий.

І прикро, що навіть Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України не є авторитетом ні для парламентаріїв, ні для урядовців.

Тобто, розуміючи, що районні ради будуть функціонувати, Парламент все ж підтримує ці Закони. Закони, що суперечать Концепції децентралізації, чинній Конституції, Європейській хартії місцевого самоврядування та Вашій, пане Президенте, позиції.

Не дивлячись на все, ми не звинувачуємо Верховну Раду, оскільки парламентарії були введені в оману переконаннями, що завдяки цим нормативно-правовим актам покращиться життя людей шляхом наближення якісних послуг.

Пройшов рік, з часу ухвалення, на нашу думку, цих антидержавницьких законів. І тепер ми можемо проаналізувати, що трапилось.

Більше 250 об'єктів соціальної інфраструктури припинили своє існування або були ліквідовані і біля 100 погіршили надання послуги. Мова йде про лікарні, спортивні школи, заклади соціальної опіки і так далі. Щоб не бути багатослівними, наведемо декілька прикладів. У Калуському районі Івано-Франківської області припинив свою діяльність Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів. У Бердичівському районі Житомирщини закрито 9 шкіл. У Самбірському районі, Львівщина, припинив надавати послуги Центр соціальної підтримки дітей та сімей. І таких прикладів дуже багато.

Водночас треба пам'ятати й про працівників загаданих об'єктів, що тепер безробітні.

Чому так трапилось? Передані нами, відповідно до вимог Закону 1009-IX, об'єкти на рівень громад самими громадами, а особливо у сільській місцевості, через брак фінансів й кадрів утримуватись не можуть. Вихід – закритись, ліквідуватись, реорганізуватись. Ще одна проблема, це так званий місцевий егоїзм. Якщо районна рада, представляючи інтереси усіх людей району, все ж таки зобов'язана надавати послугу в межах району й таку, яка затребувана жителями, то громада тяжіє до надання послуги виключно жителям цієї громади. Ілюстрацією сказаного є Дитячо-юнацька спортивна школа Бахмутського району, яка, після передачі до комунальної власності Соледарської міської територіальної громади, зменшила територію обслуговування в межах своєї територіальної громади, а діти інших громад втратили можливість продовжувати навчання. Раніше – це був об'єкт Бахмутської районної ради, який надавав послугу жителям усього району.

Через Закон 907-IX ми, у переважній більшості, не отримуємо жодного державного фінансування. Ми та наші працівники залишилися без зарплат, а у нас є сім'ї. Ми не можемо утримувати приміщення, у яких розташовані районні ради. І при цьому проти нас відкривають карні справи, мотивуючи тим, що ми не належно виконуємо положення Закону 1009-IX. Наведемо один з десятка прикладів. Станом на 1 листопада 2021 року заборгованість за сім місяців по виплаті заробітної плати працівникам апарату Кам'янської районної ради Дніпропетровської області сягає 2 129 266,27 грн, по виплаті працівникам ліквідованих районних рад районів, з яких утворений Кам'янський район – 568 984,43 грн, по виплаті заборгованостей за рішенням судів та судових позовів – 673 775,34 грн, заборгованість перед ГУ ДПС – 164 207,11 грн; розрахунок потреб на зарплатню до грудня 2021 року – 972 160,17 грн. Тож загальний обсяг фінансування Кам'янської районної ради по заборгованості із заробітної плати та потреба у коштах до кінця 2021 року становить 4 508 393,32 грн. Акцентуємо - це приклад тільки однієї районної ради.

Для нас прикро, що деякі мери великих міст, разом зі згаданим Народним депутатом та посадовцем Мінрегіону, які на наше переконання дескредитували реформу, лобіюють дворівневу систему місцевого

самоврядування у Конституції. Однак, маємо надію, що Ваше рішення буде незмінним й у сесійну залу Парламенту Законопроект Про зміни до Конституції у своєму тексті матиме все ж таки три рівні місцевого самоврядування – громада-район/повіт-область.

Ми переконані, що з огляду на площу України, досвід великих європейських країн, на кшталт Польщі, кількість населення, а також недостатню спроможність невеликих громад - оптимальною є трирівнева система самоврядування з районами/повітами на субрегіональному рівні.

Нас турбують постійні маніпуляції стосовно відсутності повноважень у районних рад, адже ці повноваження визначені Конституцією та законами України, зокрема Законом «Про місцеве самоврядування в Україні». Більше того, ми у вересні цього року напрацювали оновлений список повноважень, та виклали такі у Резолюції Української асоціації районних та обласних рад (Додаток), яка була розіслана на органи державної влади.

Крім того, прикро, що до Президії Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України не входить представник районної ради й за увесь час роботи Конгресу представник районної ради не мав слова.

Згадані проблеми ми десятки раз піднімали через сесії районних рад й через нашу профільну Українську асоціацію районних та обласних рад, ми зверталися й до Вас неодноразово, Голови Верховної Ради і до Прем'єр-міністра.

Ми вдячні за офіційні реакції на наші прохання у вигляді доручень розібратися з проблематикою. Втім, на жаль, багато важливих питань, що піднімаються й у цьому зверненні, так і не вирішено.

Виходячи зі сказаного, підтримуючи Ваш курс на децентралізацію, ми щиро просимо:

1. Провести детальний аналіз ходу реформи децентралізації з травня 2019 року;
2. Сприяти внесенню змін до Бюджетного кодексу щодо належного фінансового забезпечення районних рад;
3. Сприяти внесенню змін до Бюджету 2021 року щодо фінансування районних рад;
4. Сприяти забезпеченню фінансування районних рад у Держбюджеті 2022 року у розмірі 509 млн грн (зазначена сума підтримана Українською асоціацією районних та обласних рад, Мінрегіоном, парламентським Комітетом з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування);
5. Законопроект Про внесення змін до Конституції про децентралізацію влади внести у Парламент з такими головними положеннями: на усіх трьох рівнях адміністративно-територіального устрою (базовий-субрегіональний-регіональний) утворити органи місцевого самоврядування з їхніми виконавчими органами з належними повноваженнями та відповідним ресурсним забезпеченням на їхнє виконання;

6. Сприяти після внесення змін до Конституції України приведенню у відповідність законодавства, у першу чергу підготовки нової редакції Закону Про місцеве самоврядування;
7. Внести зміни до Положення про Конгрес місцевих та регіональних влад При Президенті України перевівши районні ради з палати місцевих влад до палати регіонів й включити представника районних рад до Президії Конгресу;
8. Провести у 2021 році з нами зустріч.

Додаток 1 - Резолюція XXI Всеукраїнської наради-семінару з актуальних питань децентралізації від 22 вересня 2021 року.

Додаток 2 – листи-підтримки голів районних рад України цього Звернення.

З повагою та надією на розуміння

Голови районних рад України VIII скликання (107 голів районних рад зі 119 діючих сьогодні районних рад України, що складає 90%, які представляють 30 851 254 жителів)

Вінницька область	
1	Дерун Григорій Григорович, в.п. Голови Вінницької районної ради
2	Савчук Віталій Володимирович, Голова Гайсинської районної ради
3	Дацко Ірина Анатоліївна, в.п. Голови Жмеринської районної ради
4	Телеватюк Іван Іванович, Голова Могилів-Подільської районної ради
5	Неборецький Василь Васильович, Голова Тульчинської районної ради
6	Слабчук Юрій Олексійович, Голова Хмільницької районної ради
Волинська область	
7	Хиць Віктор Леонтійович, Голова Володимир-Волинської районної ради
8	Сус Віктор Іванович, Голова Камінь-Каширської районної ради
9	Шворак В'ячеслав Петрович, Голова Ковельської районної ради
10	Омельчук Олександр Володимирович, Голова Луцької районної ради
Дніпропетровська область	
11	Лещенко Максим Олександрович, Голова Дніпровської районної ради
12	Жилко Сергій Олександрович, Голова Кам'янської районної ради
13	Мудрий Віктор Олексійович, Голова Криворізької районної ради
14	Курилович Анастасія Юріївна, Голова Нікопольської районної ради
15	Замовський Максим Едуардович, в.о. Голови Новомосковської районної ради
16	Павлов Дмитро Миколайович, Голова Павлоградської районної ради
17	Кравченко Костянтин Валентинович, Голова Синельниківської районної ради
Донецька область	
18	Кіщенко Світлана Іванівна, Голова Бахмутської районної ради
19	Демченко Сергій Володимирович, Голова Волноваської районної ради
20	Моховик Сергій Васильович, Голова Краматорської районної ради
21	Махсма Степан Григорійович, член Правління УАРОР, депутат Маріупольської районної ради

22	Ключка Юрій В`ячеславович, Голова Покровської районної ради
Житомирська область	
23	Балянов Олександр Олександрович, Голова Бердичівської районної ради
24	Блощинський Олександр Сергійович, Голова Житомирської районної ради
25	Гаєвська Юлія Олександрівна, Голова Коростенської районної ради
26	Загивий Артур Леонідович, Голова Новоград–Волинської районної ради
Закарпатська область	
27	Кочіш Михайло Петрович, в.п. Голови, заступник Голови Берегівської районної ради
28	Лабаш Михайло Михайлович, Голова Мукачівської районної ради
29	Бабинець Діана Йосипівна, Голова Рахівської районної ради
30	Берінде Юрій Юрійович, Голова Тячівської районної ради
31	Фрінцко Юрій Васильович, Голова Ужгородської районної ради
32	Павлій Назарій Іванович, Голова Хустської районної ради
Запорізька область	
33	Кочубей Ольга Станіславівна, Голова Бердянської районної ради
34	Здор Олена Василівна, Голова Василівської районної ради
35	Калашник Сергій Григорович, Голова Пологівської районної ради
Івано-Франківська область	
36	Філіпчук Юрій Юрійович, Голова Верховинської районної ради
37	Попович Василь Борисович, Голова Івано-Франківської районної ради
38	Лаврів Михайло Миколайович, Голова Калуської районної ради
39	Угрин Іван Михайлович, Голова Коломийської районної ради
40	Томашук Зеновій Юрійович, Голова Косівської районної ради
41	Кеніз Олександр Володимирович, Голова Надвірнянської районної ради
Київська область	
42	Чичикало Анатолій Петрович, заступник Голови Білоцерківської районної ради
43	Гришко Сергій Миколайович, Голова Броварської районної ради
44	Правдива Ірина Олександрівна, Голова Вишгородської районної ради
45	Веремейчик Віктор Петрович, Голова Фастівської районної ради
Кіровоградська область	
46	Цобенко Руслан Олександрович, Голова Голованівської районної ради
47	Лейбенко Андрій Олександрович, Голова Кропивницької районної ради
48	Небога Олександр Іванович, Голова Новоукраїнської районної ради
49	Ракута Сергій Миколайович, Голова Олександрійської районної ради
Луганська область	
50	Русанова Людмила Павлівна, Голова Сватівської районної ради
51	Прокопенко Володимир Миколайович, Голова Северодонецької районної ради
52	Решетняк Роман Іванович, Голова Старобільської районної ради
53	Коробка Олена Олександрівна, Голова Щастинської районної ради
Львівська область	
54	Шевкенич Андрій Іванович, Голова Дрогобицької районної ради
55	Кавецький Орест Юрійович, Голова Золочівської районної ради
56	Сулим Андрій Олегович, Голова Львівської районної ради
57	Кімак Віталій Володимирович, Голова Самбірської районної ради

58	Лучечко Михайло Михайлович, Голова Стрийської районної ради
59	Порицький Андрій Володимирович, Голова Червоноградської районної ради
60	Романюк Микола Степанович, Голова Яворівської районної ради
Миколаївська область	
61	Олійник Наталія Володимирівна, Голова Баштанської районної ради
62	Гукасян Спартак Едуардович, Голова Вознесенської районної ради
63	Коверзнієва Ганна Володимирівна, Голова Миколаївської районної ради
64	Порхун Алєся Федорівна, Голова Первомайської районної ради
Одеська область	
65	Мосійчук Віталій Леонідович, Голова Березівської районної ради
66	Мельниченко Григорій Вікторович, Голова Білгород-Дністровської районної ради
67	Садаклієв Михайло Михайлович, Голова Болградської районної ради
68	Антонюк Василь Павлович, Голова Ізмаїльської районної ради
69	Барвіненко Віталій Дмитрович, Голова Одеської районної ради
70	Ходюк Софія Станіславівна, Голова Подільської районної ради
Полтавська область	
71	Колотієвський Дмитро Олександрович, Голова Кременчуцької районної ради
72	Качаненко Тетяна Петрівна, Голова Лубенської районної ради
73	Гирка Наталія Олексіївна, Голова Миргородської районної ради
74	Кононенко Михайло Михайлович, Голова Полтавської районної ради
Рівненська область	
75	Березюк Ярослав Михайлович, Голова Вараської районної ради
76	Карпак Олег Віталійович, заступник Голови Рівненської районної ради
77	Яковчук Ярослав Володимирович, Голова Сарненської районної ради
Сумська область	
78	Бик Віктор Михайлович, голова Конотопської районної ради
79	Кірічко Сергій Борисович, Голова Охтирської районної ради
80	Яременко Іван Олексійович, Голова Роменської районної ради
81	Сокол Вікторія Миколаївна, Голова Шосткинської районної ради
Тернопільська область	
82	Кебальук Світлана Дмитрівна, Голова Кременецької районної ради
83	Козорог Віктор Віталійович, Голова Тернопільської районної ради
84	Чупрій Марія Олегівна, Голова Чортківської районної ради
Харківська область	
85	Яцина Юрій Дмитрович, Голова Богодухівської районної ради
86	Дуванський Сергій Володимирович, Голова Ізюмської районної ради
87	Птишник Володимир Олександрович, Голова Красноградської районної ради
88	Коваленко Ігор Миколайович, Голова Куп'янської районної ради
89	Гоч Вадим Вікторович, Голова Лозівської районної ради
90	Кацуба Володимир Михайлович, Голова Харківської районної ради
91	Постнікова Ірина Олександрівна, Голова Чугуївської районної ради
Херсонська область	
92	Сливченко Дмитро Олександрович, Голова Бериславської районної ради
93	Коржевий Сергій Миколайович, Голова Генічеської районної ради
94	Брусенський Валерій Павлович, Голова Каховської районної ради

95	Соловійов Віталій Олександрович, Голова Скадовської районної ради
96	Покотилова Валентина Іванівна, Голова Херсонської районної ради
Хмельницька область	
97	Чорнієвич Олександр Богданович, Голова Хмельницької районної ради
98	Кулінський Олег Юрійович, Голова Шепетівської районної ради
Черкаська область	
99	Струк Сергій Михайлович, Голова Звенигородської районної ради
100	Євмина Борис Григорович, Голова Золотоніської районної ради
Чернівецька область	
101	Андрюк Михайло Іванович, Голова Вижницької районної ради
102	Янчак Олександр Миколайович, Голова Дністровської районної ради
103	Домніцак Руслан Володимирович, Голова Чернівецької районної ради
Чернігівська область	
104	Красносільський Анатолій Григорович, Голова Ніжинської районної ради
105	Бондаренко Володимир Миронович, заступник Голови Новгород-Сіверської районної ради
106	Дмитренко Олег Миколайович, Голова Прилуцької районної ради
107	Силенко Микола Федосійович, Голова Чернігівської районної ради

РЕЗОЛЮЦІЯ

XXI Всеукраїнської наради-семінару для представників органів місцевого самоврядування з актуальних питань децентралізації

Учасники XXI Всеукраїнської наради-семінару для представників органів місцевого самоврядування з актуальних питань децентралізації, заслухавши та обговоривши питання порядку денного наради-семінару, беручи до уваги перебіг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, **ВИРІШИЛИ:**

- 1. Звернутися до керівництва держави та інших урядових та неурядових організацій, дотичних до реформи децентралізації, щодо необхідності для успішного впровадження реформи внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади, зокрема з такими положеннями:**
  - 1.1. Трирівнева система місцевого самоврядування: громада-район-область.
  - 1.2. На кожному рівні місцевого самоврядування утворюються виконавчі органи.
  - 1.3. Очільник виконавчого органу – голова ради.
  - 1.4. Органи місцевого самоврядування обираються на п'ять років.
  - 1.5. Виписані головні повноваження кожного рівня органів місцевого самоврядування.
  - 1.6. Нагляд за діяльністю здійснюють префекти.
  - 1.7. Гарантована ресурсна база на виконання повноважень органами місцевого самоврядування.
- 2. Звернутися до Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України з вимогою унормувати в законодавстві такі повноваження районних та обласних рад:**

Загальна компетенція

- реалізація екологічних програм на території району;
- збір і переробка ТВП;
- затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно району, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання;
- подання за наслідками консультацій з територіальними громадами пропозицій до обласної ради, Верховної Ради Автономної Республіки Крим щодо урахування спільних інтересів територіальних громад району під час розроблення:
  - проекту Державної стратегії регіонального розвитку України та плану заходів з її реалізації;
  - регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, а також і розробка за погодженням з територіальними громадами та обласною радою та затвердження стратегічних пріоритетів розвитку районів

відповідного регіону, залучення додаткових ресурсів для реалізації цих напрямків діяльності; інвестиційних програм (проектів), спрямованих на розвиток регіонів;

- розгляд прогнозів відповідно районних, обласних бюджетів, затвердження таких бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання;
- вирішення за дорученням відповідних рад питань про продаж, передачу в оренду, під заставу об'єктів комунальної власності або прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, що забезпечують спільні потреби територіальних громад і перебувають в управлінні районних рад, а також придбання таких об'єктів в установленому законом порядку;
- надання методичної допомоги за з підготовки та реалізації договорів співробітництва територіальних громад за їх зверненням;
- вирішення в установленому законом порядку питань щодо управління об'єктами спільної власності територіальних громад, що перебувають в управлінні районних рад; призначення і звільнення їх керівників
- вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідно районного значення, а також про скасування такого дозволу;
- встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення декількох територіальних громад району, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях;
- прийняття за погодженням рад громад району рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні у межах кількох територіальних громад району;
- прийняття за погодженням рад громад району рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу, якщо такі місця розташовані у межах кількох територіальних громад району;
- внесення за погодженням з радами громад району пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, які знаходяться в управлінні відповідної районної ради, такими, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом;
- здійснювати вивчення громадської думки щодо зміни територій територіальних громад або визначення їхніх адміністративних центрів, підготовку за результатами такої діяльності пропозицій щодо внесення відповідних змін Мінрегіону;
- координація діяльності при вирішенні питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, які виникають на території кількох громад району
- заслуховування звітів голів районних державних адміністрацій, їх заступників, керівників структурних підрозділів районних державних адміністрацій про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджету, рішень районної ради із зазначених питань, а також про

здійснення районними державними адміністраціями делегованих їм радою повноважень;

- прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів на території району, а також повноваження районних рад та їх органів;
- внесення до Кабінету Міністрів України пропозицій щодо голови відповідної районної державної адміністрації;
- надання згоди на передачу об'єктів з державної власності у спільну власність територіальних громад району та прийняття рішень про передачу об'єктів права спільної власності територіальних громад району, що перебувають в управлінні районних рад, у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності у спільну власність територіальних громад району із наступним наданням їх в управління районній раді;
- встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги, які надаються підприємствами, що перебувають у спільній власності територіальних громад, представництво інтересів яких здійснює відповідна районна рада, а також суб'єктами господарювання, що здійснюють управління (експлуатацію) цілісними майновими комплексами таких підприємств
- делегування повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям;
- вивчення пропозицій мешканців та рад територіальних громад та підготовка за наслідками консультацій з радами територіальних громад пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку області та, за зверненням уповноваженого органу обласної ради - загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального та культурного розвитку України;
- підготовка і подання до відповідних органів виконавчої влади фінансових показників і пропозицій до проекту Державного бюджету України;
- сприяння інвестиційній діяльності на території району, пов'язаної із використанням об'єктів спільної власності територіальних громад, які знаходяться в управлінні відповідної районної ради;
- об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, розташованих на території району, і населення, а також бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів спільної власності територіальних громад, які знаходяться в управлінні відповідної районної ради;
- затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту між територіальними громадами в межах району незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту;
- організація охорони, реставрації, використання пам'яток історії та культури, архітектури і містобудування, палацово-паркових, паркових та садибних комплексів, природних заповідників місцевого значення спільної власності територіальних громад району, які знаходяться в управлінні районної ради;
- сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел, що можуть бути розвинені на території кількох територіальних громад

району, у тому числі шляхом підтримки діяльності творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій;

- сприяння координації підрозділів для подолання наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій;

Управління та утримання:

- медичних закладів вторинного рівня в частині видатків, не включених в тарифи НСЗУ та хоспісів;
- шкіл-інтернатів загального профілю, спеціалізованих шкіл, закладів позашкільної освіти;
- спільних об'єктів культури, зокрема шкіл мистецтв, районних будинків культури, музеїв тощо;
- спільних об'єктів фізкультури та спорту: стадіонів, басейнів та інших об'єктів спортивного призначення;
- архітектурних пам'яток місцевого значення;
- спільного комунального майна та підприємств комунальної власності територіальних громад району;
- закладів соціального захисту: будинків для людей похилого віку, дитячих будинків. Підтримка людей з обмеженими можливостями;
- доріг та транспортної інфраструктури місцевого значення, регулярних пасажирських перевезень

Сприяння:

- розробці та реалізації програм розвитку туризму і спорту на території районів;
- координації підрозділів для подолання наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій;
- захисту навколишнього природного середовища, розвитку рекреаційного потенціалу території району, вжиттю природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища;
- організації збору та утилізації твердих побутових відходів на території району, якщо таке повноваження делеговане громадами району районній раді;
- розробці та реалізації програм соціально-економічного розвитку району шляхом залучення інвестицій, грантів, міжнародної технічної допомоги, розробки та реалізації стратегії розвитку району;
- промоції економічного потенціалу районів з метою залучення інвестицій;
- наданню послуг із водопостачання та водовідведення підприємствами спільної власності громад;
- реалізації програм розвитку туристично-рекреаційного потенціалу районів;
- реалізації ч. 1 ст. 14 Закону України «Про основи національного спротиву».

3. Звернутися до профільних комітетів ВРУ, керівників депутатських фракцій та груп, інших відповідальних за формування бюджету сторін з пропозиціями до Законопроекту Про Державний бюджет України на 2022 рік в частині фінансового забезпечення районних та обласних рад:

- 3.1. У проекті Державного бюджету на 2022 рік передбачена субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень в обсязі 154,5 млн

гривень. Асоціація наголошує, що даний ресурс є недостатнім для забезпечення належного функціонування районних рад та виконання ними визначених Конституцією та законами України повноважень. За розрахунками, для забезпечення функціонування районних рад необхідно 509,5 млн гривень (у тому числі: поточні видатки – 502,3 млн грн, з них на оплату праці з нарахуваннями – 419,2 млн грн; капітальні видатки – 7,1 млн грн). Розрахунки заробітної плати проведено відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Постанови КМУ від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівникам апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів». Розрахований обсяг видатків забезпечить належне виконання наданих законодавством повноважень у межах визначеного штату, проведення розрахунків за електричну, теплову енергію, водопостачання та водовідведення.

- 3.2. Збільшити обсяг додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я. У проекті Державного бюджету на 2022 рік обсяг додаткової дотації визначено в сумі 2,95 млрд грн, що в 2 рази менше, ніж передбачено на 2021 рік (5,9 млрд грн), у порівнянні з 2020 роком обсяг додаткової дотації зменшується в 2,7 рази (7,9 млрд грн). УАРОР усвідомлює, що додаткова дотація є допоміжним інструментом, що використовується для фінансової підтримки місцевих бюджетів і необхідно поступово формувати належну ресурсну базу місцевих бюджетів та здійснювати оптимізацію мережі та підвищувати ефективність витрачання бюджетних коштів. Однак, слід зважати на те, що цей процес повинен бути більш поступовим, а також враховувати постійне підвищення державних соціальних стандартів. Місцеві бюджети не можуть досить швидко адаптуватися до структурних змін у фінансуванні галузей освіти та охорони здоров'я. Тому, враховуючи зазначене, вкрай необхідним є збільшення розміру додаткової дотації, принаймні у 2 рази, тобто до рівня 2021 року (5,9 млрд грн), для уникнення негативних соціальних наслідків, пов'язаних із дефіцитом коштів на фінансування галузей освіти та охорони здоров'я.
- 3.3. Забезпечити субвенцією на реформування закладів профтехосвіти, що передаються на обласний рівень.
- 3.4. Забезпечити дотацію вирівнювання обласним бюджетам не менше 15 млрд грн.
- 3.5. Зважаючи на нестабільність економічної ситуації, ризики запровадження карантинних обмежень у зв'язку з продовження пандемії коронавірусу та невизначеністю щодо вартості енергоносіїв необхідно передбачити в державному бюджеті певний резерв коштів для оперативного реагування на виникнення проблемних питань місцевих бюджетів. Доцільним є використання такого інструменту як Стабілізаційна дотація та планування в держбюджеті відповідного фінансового ресурсу в обсязі не менше 2,0 млрд гривень.

- 3.6. Слід звернути увагу на фінансування закладів охорони здоров'я, фінансування яких не здійснюється через систему державних гарантій медичного обслуговування населення. Проектом Державного бюджету на 2022 рік передбачено субвенцію на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я в обсязі 2,19 млрд грн, що на 0,75 млрд грн (на 25,5%) менше, ніж було передбачено на 2021 рік (2,94 млрд грн). Зважаючи на те, що у 2022 році не передбачається розширення типів закладів, які фінансуються через систему державних гарантій медичного обслуговування населення, а також у зв'язку зі зростанням соціальних стандартів необхідним є збільшення обсягу субвенції на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я принаймні до рівня 3,0 млрд гривень.
- 3.7. У контексті реформування галузі охорони здоров'я слід зазначити про необхідність включення до тарифу на медичні послуги видатків на оплату енергоносіїв. Формування вартості медичної послуги без урахування видатків на енергоносії суперечить загальним принципам ціноутворення. Крім цього, місцеві органи влади мають досить незначний вплив на формування цін на енергоресурси і мають обмежені можливості для оптимізації таких витрат закладами охорони здоров'я. Зважаючи на це, вважаємо за необхідне до тарифів на медичні послуги включати й вартість енергоносіїв.

Також, з поміж іншого, для врегулювання ситуації з фінансовим забезпеченням районних рад звернутися з таким:

- 3.8. Внести зміни до Закону України «Про державний бюджет України на 2021 рік», передбачивши надання субвенції районним радам у сумі 213 млн грн на виплату заробітної плати працівникам апаратів чинних районних рад та заборгованостей працівникам ліквідованих районних рад, а також на утримання об'єктів соціальної інфраструктури, спільного майна, яке не прийнято до власності громад, на утримання приміщень, що використовуються для роботи районних рад й райдержадміністрацій та оплату заборгованостей по утриманню приміщень.
- 3.9. Внести зміни до Бюджетного кодексу України:
- Доповнити склад доходів загального фонду районних бюджетів стабільними доходами, з цією метою частину першу статті 64-1 «Склад доходів загального фонду районних бюджетів», доповнити новим пунктом 17 такого змісту:
«17) 3 відсотки податку на доходи фізичних осіб, що сплачується на відповідній території з метою збалансування районних бюджетів включити такі в систему горизонтального вирівнювання;
  - Доповнити перелік видатків, які можуть здійснюватися за рахунок районних бюджетів при умові наявності спільних інтересів територіальних громад та міжмуніципального співробітництва, а саме:
«1) Освіта:

а) співфінансування утримання шкіл-інтернатів загального профілю, спеціалізованих шкіл, закладів позашкільної освіти.

2) Охорона здоров'я:

а) співфінансування оплати медичних послуг, що надаються в рамках програми державних гарантій медичного обслуговування населення, для покриття вартості комунальних послуг та енергоносіїв комунальних закладів охорони здоров'я, засновником яких є районна рада;

б) співфінансування місцевих програм розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я,

3) Культура:

а) співфінансування утримання об'єктів культури, зокрема шкіл мистецтв, районних будинків культури, музеїв тощо.

4) Фізкультура, туризм і спорт:

а) спільне з громадами утримання об'єктів фізкультури та спорту: стадіонів, басейнів та інших об'єктів спортивного призначення;

б) розвиток туризму і спорту.

5) Соціальний захист населення:

а) утримання закладів соціального захисту: будинків для людей похилого віку, дитячих будинків;

б) програми підтримки людей з обмеженими можливостями.

в) співфінансування програм пільгових перевезень на міжміських маршрутах

6) Архітектура та комунальне господарство:

а) утримання архітектурних пам'яток місцевого значення;

б) утримання спільного комунального майна та підприємств комунальної власності територіальних громад району;

в) утримання доріг та транспортної інфраструктури місцевого значення, будівництво місцевих доріг;

г) захист навколишнього природного середовища, розвиток рекреаційного потенціалу території району, природоохоронні заходи з охорони навколишнього природного середовища;

д) організації збору та утилізації твердих побутових відходів на території району;

ж) програми надання послуг із водопостачання та водовідведення.

7) Програми з розвитку економічного потенціалу районів з метою залучення інвестицій.

8) Утримання трудових архівів району.

9) Співфінансування програм міжнародної технічної допомоги. Промоція території району.

Інші місцеві програми.».

4. Звернутися до Президента України, Голови Верховної Ради України та Прем'єр-міністра України сприяти при реалізації державної політики, зокрема розробки відповідного нормативно забезпечення, підвищенню

суб'єктності районних та обласних рад у сфері регіонального розвитку, з поміж іншого у залучені інвестицій та координації.

Крім того, у подальшому впровадженні децентралізації, Українська асоціація районних та обласних рад пропонує керівництву держави такий її алгоритм, що буде логічним та, на нашу думку, принесе успішні результати для кінцевого бенефіціара реформи – жителів України:

1. Організувати діалог за участі представників влади, органів місцевого самоврядування та їх асоціацій під час якого детальний аналіз ходу реформи самоврядування із залученням провідних експертів, в тому числі представників інших країн.
2. Внести зміни до Бюджетного кодексу України в частині забезпечення всіх органів місцевого самоврядування, перш за все районного рівня, фінансовими ресурсами відповідно до визначених повноважень
3. Внести зміни до «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» з урахуванням стану реформування, залучивши до процесу коригування Концепції представників асоціацій місцевого самоврядування.
4. Затвердити детальний план заходів з реалізації реформування самоврядування України, залучивши до його розробки асоціації місцевого самоврядування.
5. Внести зміни до чинного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до ухвалення нової редакції Конституції України.
6. Внести зміни до Конституції України в частині децентралізації влади.
7. Після ухвалення нової редакції Конституції України, ухвалити новий Закон про місцеве самоврядування в Україні.
8. Передбачити в складі Кабінету Міністрів України посаду Віце-прем'єра України, відповідального за реформування самоврядування України.

Ухвалено учасниками XXI Всеукраїнської наради-семінару для представників органів місцевого самоврядування з актуальних питань децентралізації

сmt Затока, Одеська область
20 - 23 вересня 2021 року

Президент Асоціації

Сергій ЧЕРНОВ